

บทที่ ๕

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการศึกษาภาวะผู้นำตามหลักสังคหวัตถุ ๔ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต ๖ จังหวัดฉะเชิงเทราเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ(Survey Research)ผู้วิจัยได้สรุป ผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยเพศหญิงมากที่สุดจำนวน ๑๖๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๒.๕ เพศชาย จำนวน ๖๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๕ คน มีอายุต่ำกว่า ๓๐ ปี จำนวน ๕๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๑ มีอายุ ระหว่าง ๓๑ - ๓๕ ปี จำนวน ๒๒ คน คิดเป็น ร้อยละ ๙.๙ และมีอายุระหว่าง ๓๖ - ๔๐ ปี จำนวน ๑๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๗.๒ มีอายุระหว่าง ๔๑ - ๔๕ ปี จำนวน ๑๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๖.๘และมี อายุ ๔๖ ปีขึ้นไป จำนวน ๑๑๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๐ มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน ๑๖๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๓.๔ มีการศึกษาระดับปริญญาโท จำนวน ๕๖ คนคิดเป็นร้อยละ ๒๕.๒ มีการศึกษาระดับปริญญาเอก จำนวน ๓ คนคิดเป็นร้อยละ ๑.๔ ตำแหน่งรองผู้อำนวยการ จำนวน ๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๙ ตำแหน่งครูผู้สอน จำนวน ๒๒๐คน คิดเป็นร้อยละ ๙๙.๑ มีประสบการณ์ต่ำกว่า ๑๐ ปี จำนวน ๘๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๘.๓ มีประสบการณ์ ๑๐-๒๐ ปีจำนวน๒๘ คน คิดเป็น ร้อยละ ๑๒.๖ มีประสบการณ์มากกว่า๒๐ ปีขึ้นไปจำนวน ๑๐๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๙.๑

ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาภาวะผู้นำตามหลักสังคหวัตถุ ๔ สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๖ จังหวัดฉะเชิงเทราในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาของ ผู้บริหารและครู ทั้ง ๔ ด้าน พบว่า ภาวะผู้นำตามหลักสังคหวัตถุ ๔ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต ๖ จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๘ และ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๑. ด้านทาน คือ การให้ การช่วยเหลือเอื้อเพื่อแกผู้อื่น อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๓.๘๐ ทุกข้อมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ด้านทาน คือ การให้ การช่วยเหลือเอื้อเพื่อแกผู้อื่น อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

๒. ด้านปิยวาจา คือ การพูดคุยด้วยคำสุภาพอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๐ ทุกข้อมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ด้านทาน คือ การให้ การช่วยเหลือเอื้อเพื่อแกผู้อื่น อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

๓. ด้านอรรถจริยา คือการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๔.๐๘ ทุกข้อมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ด้านอรรถจริยา คือการ บำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

๔. ด้านสมานัตตตา คือ การวางตนให้เหมาะสม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๓ ทุกข้อมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ด้านสมานัตตตา คือ การวางตนให้เหมาะสม อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

ผลการวิจัยจากการเปรียบเทียบภาวะผู้นำตามหลักสังคหวัตถุ ๔ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๖ จังหวัดฉะเชิงเทรา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ ผลการเปรียบเทียบสรุปผลได้ดังนี้

เมื่อจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์ พบว่า ผู้บริหารและครูมีความเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต ๖ จังหวัดฉะเชิงเทราทั้ง ๔ ด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่เมื่อจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ และ ขนาดโรงเรียน พบว่า แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

ผลการอภิปรายข้อมูลเกี่ยวกับ ภาวะผู้นำตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต ๖ จังหวัดฉะเชิงเทราดังนี้

๕.๒.๑ เพื่อศึกษาภาวะผู้นำตามหลักสังคหวัตถุ ๔ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๖ จังหวัดฉะเชิงเทรา

จากการศึกษาวิจัยการศึกษาภาวะผู้นำตามหลักสังคหวัตถุ ๔ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านทาน คือ การให้ การช่วยเหลือเอื้อเฟื้อแก่ผู้อื่น ด้านปิยวาจา คือ การพูดคุยด้วยคำสุภาพ ด้านอัตถจริยา คือการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์และด้านสมานัตตตา คือ การวางตนให้เหมาะสม อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ **พระครูนวกการสุนทร (สุนทร ญาณสุนทรโร)**^๑ ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานบุคคลตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของโรงเรียนเสสะเวชวิทยาเขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานครพบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ **นางสาวพินัญบุหงา แสงศรีธรรมะกุล**^๒ ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำของผู้บริหารตามหลักสังคหวัตถุ ๔ โรงเรียนมัธยมศึกษา เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร แต่แตกต่างกันในด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่ไม่ตรงกันโดยเรียงจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ๔ อันดับได้แก่ด้านปิยวาจา ในระดับมากที่สุด ด้านทาน ด้านสมานัตตตา ด้านอัตถจริยามีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

^๑ พระครูนวกการสุนทร (สุนทร ญาณสุนทรโร) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานบุคคลตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของโรงเรียนเสสะเวชวิทยา เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย:มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕

^๒ นางสาวพินัญบุหงา แสงศรีธรรมะกุล “ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ ๔ เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย:มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕.

จากผลการวิจัยที่ปรากฏ คงเป็นเหตุผลประการหนึ่งที่ทำให้เห็นถึงภาวะผู้นำตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบันได้เป็นอย่างดี และผลการวิจัยที่สะท้อนออกมาในรูปแบบนี้ เมื่อนำมาพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏผล ดังนี้

๑. ด้านทาน คือ การให้ การช่วยเหลือเอื้อเฟื้อแก่ผู้อื่น อยู่ในระดับมากทุกข้อ ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ด้านทาน อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

๒. ด้านปิยวาจา คือ การพูดคุยด้วยคำสุภาพอยู่ในระดับมากทุกข้อ ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ด้านทาน คือ การให้ การช่วยเหลือเอื้อเฟื้อแก่ผู้อื่น อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

๓. ด้านอัตถจริยา คือการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากทุกข้อ มีผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ด้านอัตถจริยา คือการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

๔. ด้านสมานัตตตา คือ การวางตนให้เหมาะสม อยู่ในระดับมาก ทุกข้อ มีผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ด้านสมานัตตตา คือ การวางตนให้เหมาะสม อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

๕.๒.๒ เปรียบเทียบภาวะผู้นำตามหลักสังคหวัตถุ ๔ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต ๖ จังหวัดฉะเชิงเทราจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๑. เพศแตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต ๖ จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า ความคิดเห็นของรองผู้บริหารและครู จำแนกตามเพศ ของผู้ตอบแบบสอบถาม มีความเห็นไม่แตกต่างกันซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

๒. อายุแตกต่างกันมีระดับความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต ๖ จังหวัดฉะเชิงเทราผลการเปรียบเทียบพบว่า ความคิดเห็นของรองผู้บริหารและครู จำแนกตาม อายุ ของผู้ตอบแบบสอบถาม มีความเห็นไม่แตกต่างกันซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

๓. ระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต ๖ จังหวัดฉะเชิงเทราพบว่า ความคิดเห็นของรองผู้บริหารและครู จำแนกตามระดับการศึกษา ของผู้ตอบแบบสอบถาม มีความเห็นไม่แตกต่างกันซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ เพราะเหตุที่ว่ารองผู้บริหารและครูที่ตอบแบบสอบถามล้วนมีแต่ระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก ซึ่งมีความเข้าใจในเรื่องของภาวะผู้นำตามหลักสังคหวัตถุ ๔ เป็นอย่างดี ถึงระดับการศึกษาจะแตกต่างกันแต่ก็มีความเห็นไม่แตกต่างกัน

๔. ตำแหน่งแตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต ๖ จังหวัดฉะเชิงเทราผลการเปรียบเทียบพบว่า ความคิดเห็นของรองผู้บริหารและครู จำแนกตาม ตำแหน่ง ของผู้ตอบ

แบบสอบถามพบว่า มีความเข้าใจในเรื่องของภาวะผู้นำตามหลักสังคหวัตถุ ๔ เป็นอย่างดี ถึงระดับตำแหน่งจะแตกต่างกันแต่ก็มีความเห็นไม่แตกต่างกัน

๕. ประสพการณ์แตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต ๖ จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการเปรียบเทียบพบว่า ความคิดเห็นของรองผู้บริหารและครู จำแนกตามประสพการณ์ ของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า มีความเห็นแตกต่างกันเพียง ๑ ด้าน คือ แต่เมื่อทดสอบรายคู่กับไม่พบความแตกต่างกันแต่อย่างใด จึงไม่ควรด่วนสรุปว่ารองผู้บริหารและครูที่มีประสพการณ์มากจะมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำตามหลักสังคหวัตถุ ๔ บางครั้งประสพการณ์แตกต่างกันแต่ความคิดเห็นอาจไม่แตกต่างกันก็ได้

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

จากข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยและเพื่อให้ได้ข้อค้นพบที่จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาภาวะผู้นำตามหลักธรรมสังคหวัตถุ ๔ ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่าการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาต่อในเรื่องต่อไปนี้

๑. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- ควรมีการจัดอบรมภาวะผู้นำตามหลักธรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาอย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง
- ควรจัดให้มีการประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้นำทางการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาในแต่ละจังหวัด

๒. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

- ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้ เกี่ยวกับการนำเอาหลักธรรมมาประยุกต์ใช้ในการบริหารตามหลักธรรม
- ควรมีการส่งเสริมด้านการพัฒนาหลักธรรมสำหรับภาวะผู้นำโดยให้ผู้บริหารมาอยู่ร่วมกันแล้ววางแผนนำความรู้ทางธรรมนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน

๕.๔ ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

๑. ควรมีการวิจัยศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครู เกี่ยวกับภาวะผู้นำตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ในยุคปฏิรูปการศึกษาในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต ๖ จังหวัดฉะเชิงเทรา

๒. ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาภาวะผู้นำตามหลักสังคหวัตถุ ๔

๓. ควรศึกษาเรื่องประสิทธิภาพในการพัฒนาภาวะผู้นำต่างๆเพื่อจะได้ทราบระดับประสิทธิภาพในการพัฒนาภาวะผู้นำว่าอยู่ในระดับใด